

Creu de la Tartana

La *creu de la Tartana* és un petit monument que es troba en la carretera del monestir de santa Maria de Montserrat a can Maçana en el punt quilomètric 4,150 de la carretera BP-1103 en les coordenades UTM Est: 400110 i Nord: 4607310. Antigament, s'havia conegut com l'Oratori gros mentre que el pedró del Regató estava identificat com l'Oratori xic.

Situació de la Creu de la Tartana Mapa topogràfic 1:5.000 de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

Per la seva situació, i per trobar-se en més d'una ocasió mig tapada per la vegetació, acostuma a passar desapercebuda per a molta gent. És un monument que consisteix en una pilastra de pedra sorrenca de planta quadrangular, coberta amb un petit frontó.

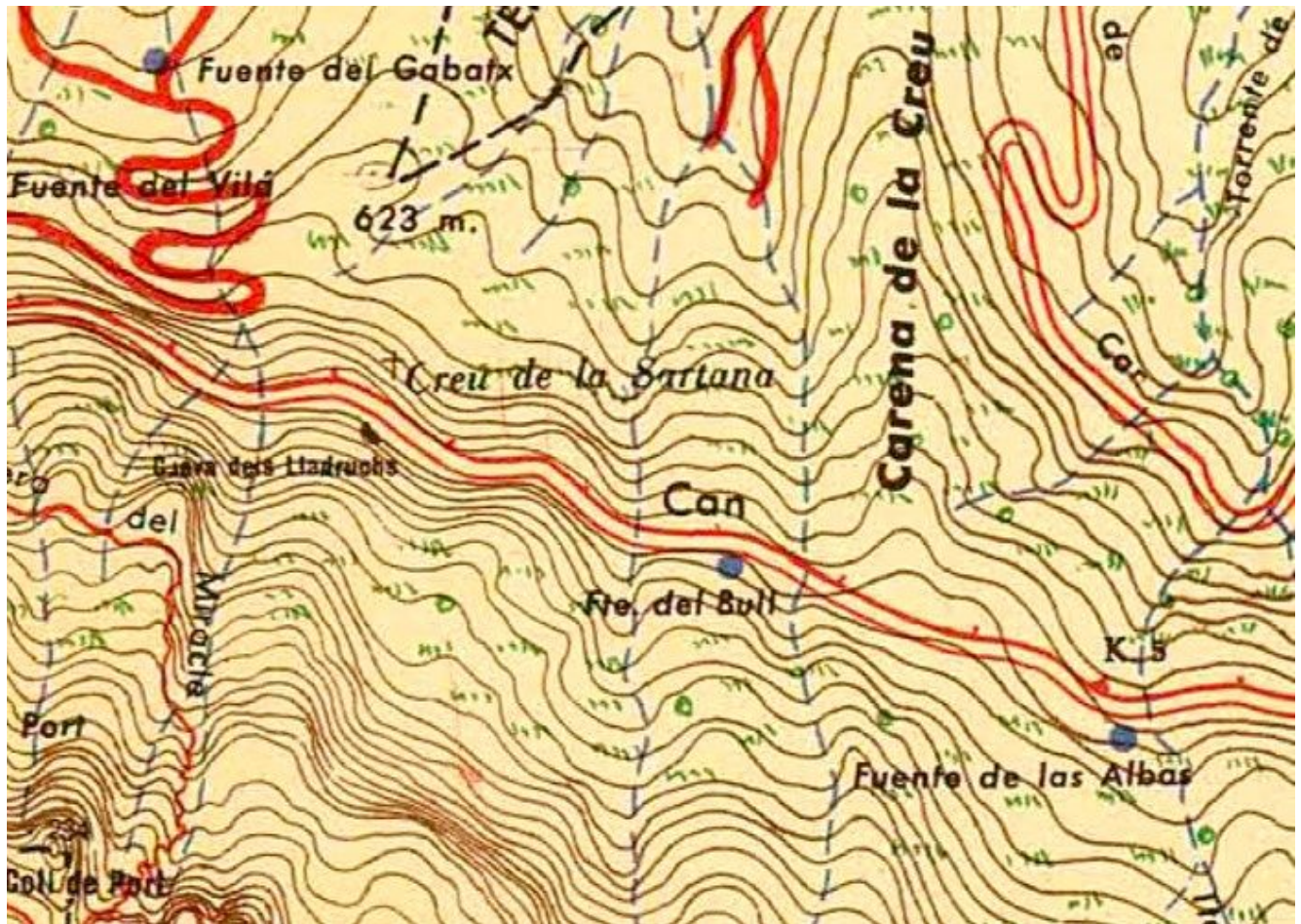

Creu de la Tartana

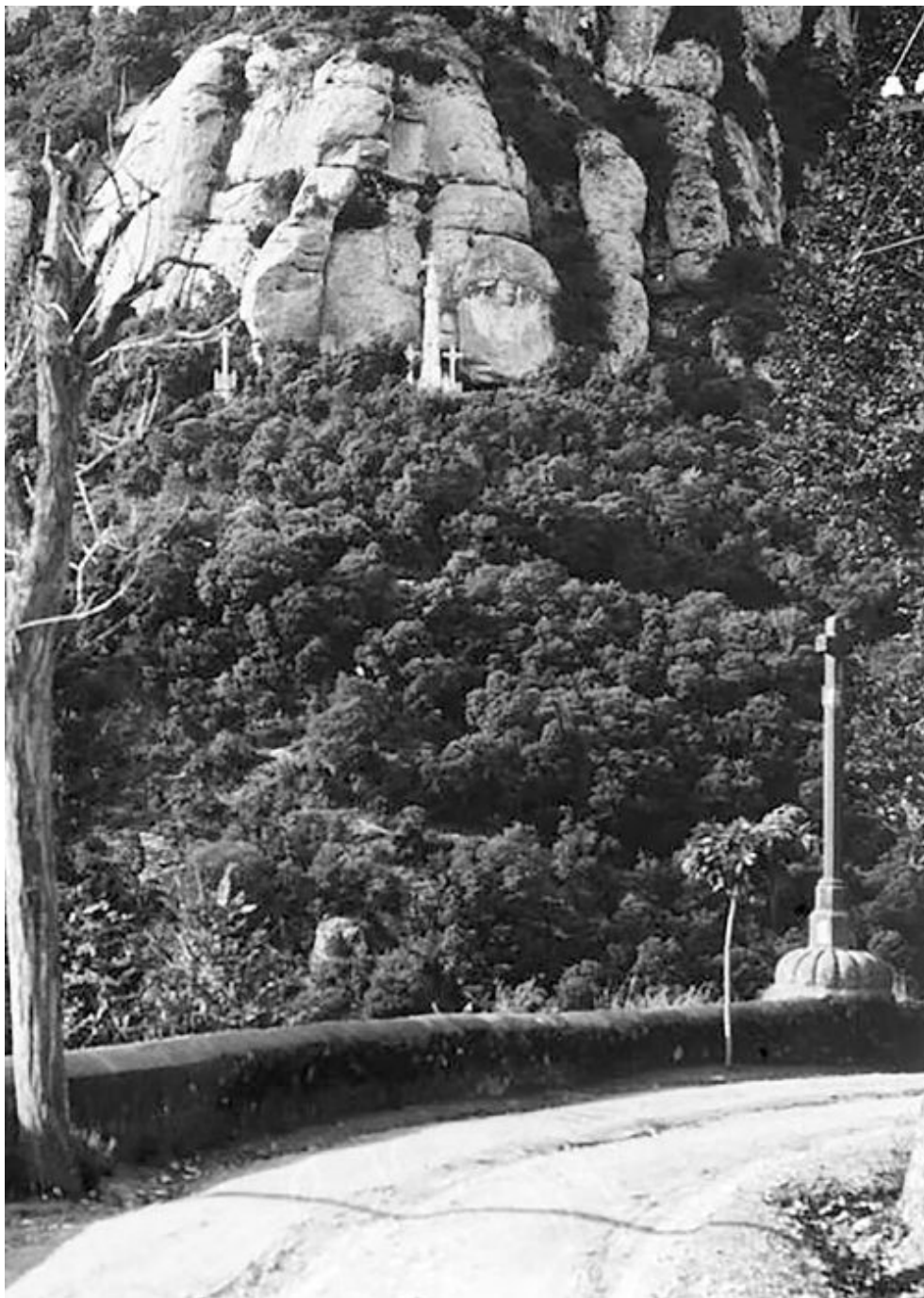
Creu de la Tartana

La primera representació cartogràfica d'aquesta creu es troba en el mapa de Joan Cabeza de 1909 on rep dos noms: *creu de la Sartana* i *Miracle*. Penso que el nom *Sartana* és una corrupció del mot original *Tartana*.

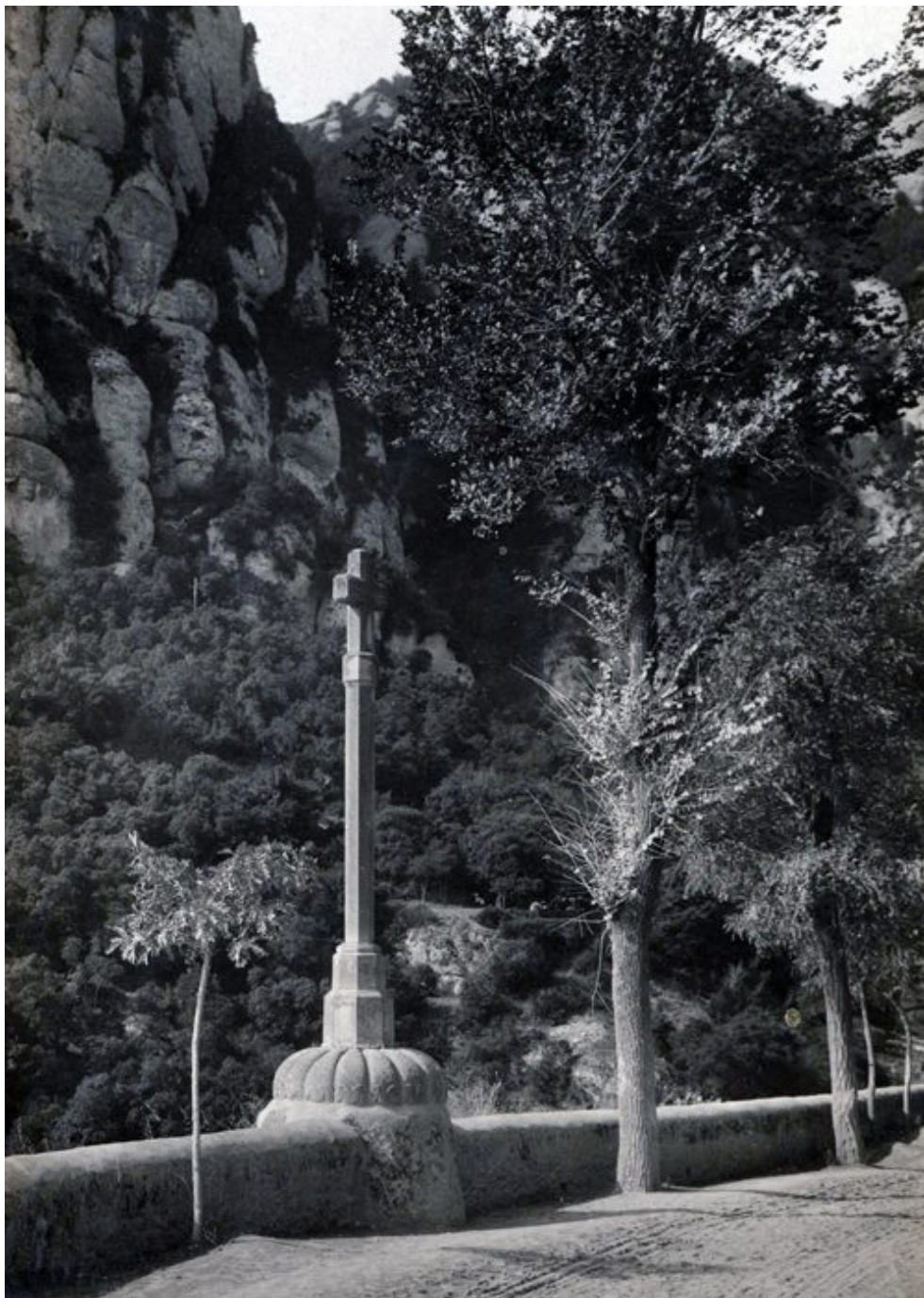

Creu de Tartana, detall del mapa de Ramon de Semir de 1909

L'ús del nom *creu del Miracle* hauria d'entrar en desús perquè podria generar confusió amb una altra creu anomenada del Miracle al costat del monestir de sana Maria de Montserrat, en l'indret on, segons explica la llegenda es quedà immobilitzat l'animal que duia la imatge de la Mare de Déu que transportaven en comitiva religiosa des de la cova on l'havien trobat cap a Manresa. Modernament en l'Inventari del Patrimoni Cultural del Parc Natural de la muntanya de Montserrat es fa servir per al nom de Monument del Miracle en lloc de *creu de la Tartana*. No deixa de ser curiós la reiteració amb el nom de *creu* i no monument perquè per la seva forma no recorda a una creu.

Fotografia de la creu del Miracle al costat del camí d'accés al santuari de la Mare de Déu de Montserrat, 1913 . Fons Josep Salvany

Postal amb Creu del Miracle al costat del camí d'accés al santuari de la Mare de Déu de Montserrat

El monument està edificat en un estil neoclàssic contemporani. A la part frontal superior hi ha una placa de marbre amb la representació de la Verge de Montserrat sobre les muntanyes. La placa de marbre és una còpia de l'original, substituïda per preservar-la del progressiu deteriorament. Lateralment hi ha una petita placa instal·lada per la família Conde en ocasió del 150 aniversari del fet evocat pel monument.

Detall de la placa de marbre del monument de la Creu del Miracle

A la part del fust de la pilastra s'hi pot llegir la següent inscripció: "MILAGRO QUE / HIZO LA VIR/ GEN DE MON / SERRAT EN ES/ TE SITIO EL / DIA 5 DE MA/ YO DE 1862 / CON Dn MARIA/ NO PADRÓ, Dn / ANTONIO BA/ LIU, Dn JOSÉ / COPONS Y Dn / JOSE ALCAINA". El monument es construí en agraïment a la Verge de Montserrat perquè salvà els ocupants d'una tartana provinent d'Igualada que volcà el 5 de maig de 1862 caient des d'una considerable alçada. Un dels ocupants del carruatge era el comandant militar, José Alcaina, i diversos personatges igualadins. De tots els ocupants, el senyor Mariano Padró fou el que quedà més malmès de l'accident, fins i tot arribaren a donar-li l'extremunció. Els ocupants de la tartana, en agraïment al seu salvament decidiren erigir aquest

pedró en record al succés. Les pedres del padró són provinient d'una pedrera d'Igualada.

MILAGRO QUE
HIZO LA VIR-
GEN DE MON-
SERRATE EN ES-
TE SITIO EL
DIA 5 DE MA-
YO DE 1862
CON D. MARIA
NO PEDRO, D.
ANTONIO BA-
LIU, D. JOSE
COPONS Y D.
JOSE ALCAINA

Detall de la inscripció en la pilastra del monument de la Creu de la Tartana

La Revista Montserratina del setembre de 1914 a la pàgina 397 explica el motiu d'aquest monument com un exvot a la Verge de Montserrat. Comenta que aquest petit monument: es construí per iniciativa dels senyors *"D. Mariano Padró, D. Antonio Baliu y D. José Copóns, quienes, acompañados por el Sr. Coronel José Alcayma, dirigíanse en Mayo 1862 a este Santuario, y al llegar muy cerca de la fuente del Bull en la llamada Creu de ferro, entre los Kms. 4 y 5 de la carretera de Santa Cecilia, se encabritó el animal que arrastraba el vehículo y precipitó a los tres primeros junto con la tartana por un precipicio; el Sr. Coronel casualmente iba a pie, y al bajar cautelosamente para auxiliarles, los halló sanos y sin haber recibido el menor daño, salvo el susto consiguiente, que no sirvió sino para chancearse una vez pasado el peligro por la protección obtenida de la Virgen: ellos quisieron manifestar públicamente su agradecimiento levantando un monumento en la misma carretera, con una lápida de mármol y letras de metal embutidas en ella. Hoy apenas se conserva, pues ha sido mutilado en estos últimos años, especialmente durante los trabajos de rectificación de la carretera"*.

Probablement l'atribució d'un miracle a la Mare de Déu de Montserrat succeït en aquest indret hauria de condicionar la toponímia d'aquest indret on es troba la canal del Miracle, l'agulla del Miracle i el coll del Miracle.

Toponímia relacionada amb el mot miracle en l'entorn de la Creu de la Tartana